

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/244528,Upamietnienie-ks-Feliksa-Dziadzi-Pawlowo-21-czerwca-26.html>
26.06.2026, 16:31

[Następny](#)

[Powrót](#)

Upamiętnienie ks. Feliksa Dziadzi - Pawłowo, 21 czerwca 2026

21.06.2026

W niedzielę 21 czerwca 2026 r. w podgnieźnieńskim Pawłowie odbyła się uroczystość poświęcona pamięci dawnego pasterza tamtejszej parafii ks. Feliksa Dziadzi (1890-1942). W jej ramach poświęcono pomnik kapłana, który poddano renowacji ze środków Instytutu Pamięci Narodowej.

Feliks Dziadzia urodził się 30 maja 1890 r. w Jasienicy koło Ostrowii Mazowieckiej jako syn Wilhelma i Józefy. Wiemy, że swoją formację duchowo-intelektualną związał z werbistami, chociaż członkiem tego zgromadzenia nie został. Uczył się m.in. w Zabrzcu, w zakładzie Świętego Krzyża w Nysie oraz Świętego Gabriela w Maria Enzersdorf. O jego ambicjach świadczą również studia na słynnym katolickim uniwersytecie w szwajcarskim Fryburgu.

Feliks Dziadzia święcenia kapłańskie przyjął 13 lipca 1913 r. Wybuch I wojny światowej, podobnie jak dla milionów naszych rodaków, oznaczał dla niego powołanie, oczywiście na stanowisku kapelana.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości odnajdujemy ks. Dziadzię na Górnym Śląsku, gdzie w czasie trzeciego powstania śląskiego zaangażować miał się w przeprowadzenie patriotycznego nabożeństwa. W odpowiedzi Niemcy bojówkarze rozpędzili wiernych zgromadzonych na głoszonego przez niego kazaniu. Po ostatecznym ustaleniu granic, miejscowość w której mieszkali rodzice ks. Feliksa (Zawada Książęca) pozostała po niemieckiej stronie, a on sam planował wyjazd do Stanów Zjednoczonych. Nie otrzymawszy odpowiednich środków od amerykańskiego biskupa, pozostał jednak w Polsce. Jego pierwszą placówką w Rzeczypospolitej było bydgoskie Szwederowo, gdzie posługiwał do 1926 r. Wówczas przeniesiony został jako wikariusz do fary w Gnieźnie (parafia pw. Świętej Trójcy), skąd trzy lata później trafił już do Pawłowa.

Podczas swojej posługi dał się poznać nie tylko jako duszpasterz, ale również artysta. Wiemy iż czas wolny wykorzystywał na doskonalenie swoich umiejętności malarskich. Owocem jego prac są m.in. obrazy w ołtarzach oraz plafony na suficie w Pawłowie. Zobaczyć je można na fotografiach ze mszy świętej – są to malowidła świętego Józefa i Najświętszego Serca Jezusowego po obydwu stronach ołtarza głównego.

Niestety, nie dane było ks. Dziadzi stać na czele parafii w Pawłowie w spokojnych czasach. Wedle relacji, miał po wybuchu II wojny światowej głosić patriotyczne kazania. Być może to właśnie sprowokowało Niemców, według których dla Polaków nie miało być miejsca w Kraju Warty. 26 sierpnia 1940 r. rozpoczęła się droga krzyżowa księdza Dziadzi. Najpierw trafił do obozu przejściowego w Szczeglinie, a później do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen. W grudniu 1940 r. przewieziono go do Dachau. Tu dzielił wraz z innymi uwięzionymi kapłanami straszliwe prześladowania. Wycieńczony pracą ponad siły, trafił na listę tzw. transportu inwalidów z 4 maja 1942 r. Znajdujący się na niej więźniowie zamordowani zostali w komórce gazowej zainstalowanej w zamku w Hartheim. Nie wiemy jednak, czy ks. Dziadzia zdołał jeszcze dotrzeć do tego miejsca eksterminacji. Za datę jego śmierci należy uznać dzień 4 maja.

Jako były proboszcz Pawłowa i ofiara niemieckich prześladowań ks. Feliks został upamiętniony rzeźbionym w piaskowcu krzyżem postawionym przez ks. Andrzeja Szczepaniaka. Upływ lat i wpływ warunków atmosferycznych doprowadził jednak do degradacji upamiętnienia. W związku z powyższym, obecny proboszcz parafii pw. Świętego Marcina, ks. Radosław Plewa, nawiązał współpracę z Instytutem Pamięci Narodowej. W ramach współdziałania, IPN sfinansował renowację pomnika. Przy okazji zmieniono również inskrypcję z datą śmierci ks. Dziadzi. Poprzednia mówiła bowiem o 11 czerwca 1942 r. i pochodziła z fałszowanej co do zasady dokumentacji niemieckiej.

W uroczystości zainaugurowanej mszą świętą za Ojczyznę wzięli udział licznie przybyli parafianie, przedstawiciele władz samorządowych: Marek Knop (przewodniczący rady powiatu inowrocławskiego), Grażyna Kulpińska (zastępca burmistrza miasta i gminy Czerniejewo), Tomasz Ryszczuk (radny powiatu gnieźnieńskiego) oraz Elżbieta Rybarska (prezes Stowarzyszenia Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych) i Jerzy Osypiuk (prezes Nekielskiego Stowarzyszenia Kulturalnego).

Instytut Pamięci Narodowej dziękuję za żywą pamięć o bohaterskim kapłanie oraz wzorową współpracę z parafią pw. Świętego Marcina w Pawłowie.

dr Kacper Awzan

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Pawłowo

Poznań

Relacja